

**Plan Norway (NNO)
Project Reporting Template**

General Information	
Project Title:	Water Sanitation and Hygiene Promotion (WASH) Support to Kailahun
FAD #.:	SLE10O134
Donor name:	Norway National Office (NNO)
Total Project Budget:	\$300,000
Project Period:	April, 2014 to June, 2016
Reporting Period:	Semiannual - July, 2015 to December, 2015
Name and job title of person Submitting* this form:	Augustine Brewah - Community Facilitator
Project Implemented in Partnership with:	Plan International, Sierra Leone. Kailahun District Council and District Health Management Team

Prosjektbeskrivelse

Denne rapporten gir en fremstilling av prosjektets fremdrift, aktiviteter planlagt for den neste rapportperioden, implementeringsutfordringer og lærepunkter gjennom denne rapportperioden. Dette prosjektet er med og bidrar til måloppnåelsen av MDG'ene som omhandler vann og sanitær. Prosjektet støtter lokalsamfunn slik at får realisert sin rett til et sunt miljø gjennom implementering av gjensidige prosjektaktiviteter. Barn, gutter og jenter, som endringsmestere har vært veldig aktive som katalysatorer ved at de stimulerer til endring av vaner og praksis. Dette gjør de ved å sikre at barna, deres familier og lokalsamfunnene får innprentet forbedrede vaner og praksis knyttet til sanitær og hygiene, ved å følge gjennomføringen.

The Community-led total sanitation (CLTS) involverer en tilrettelegging av en prosess for

å inspirere og styrke rurale lokalsamfunn til å stoppe «open defecation» og for å bygge og bruke latriner, uten å tilby eksterne tilskudd for å kjøpe hardware som beholdere og rør. CLTS-tilnærmingen skaper en følelse av avsky og skam rundt i lokalsamfunnet. Sammen innser de den forferdelige påvirkningen «open defecation» gir: At de ganske bokstavelig kommer til å spise hverandres «avfall» så lenge «open defecation» fortsetter. Denne erkjennelsen mobiliserer dem til å igangsette felles action for å forbedre sanitærsituasjonen i lokalsamfunnet.

Målet med CLTS er å trigge selverkjennelse blant befolkningen i lokalsamfunnet, få dem til å forstå at det er nødvendig at de endrer sin egen oppførsel. De som tilrettelegger må derfor aldri forelese eller gi råd når det gjelder sanitærvaner og bør ikke tilby eksterne løsninger i første instans. Målet til de som tilrettelegger er å utelukkende hjelpe befolkningen i lokalsamfunnet til å se at «open defecation» har motbydelige konsekvenser og fører til et uhyggelig miljø. Det er deretter opp til befolkningen i lokalsamfunnene å bestemme hvordan man forholder seg til problemet og hvordan man tar action.

Det å trigge de 15 lokalsamfunnene fant sted i de tre målområdene Dea, Peje West og Peje Bonge. Det ble gjort for å skape bevissthet om farene og de negative konsekvensene av «open defecation» (OD). Økonomiske tap av OD, helsepåvirkningene så vel som sosial stigma assosiert med praksisen knyttet til OD ble diskutert gjennom trigger-prosessen.

Resultatet av denne inkluderende og deltagende triggerøvelsen førte til en felles avgjørelse i de 15 lokalsamfunnene om å forplikte seg til å bygge individuelle latriner til husholdningen uten ekstern hardware-hjelp fra prosjektet. CLTS involverer ingen tilskudd. Tilskudd vil bare frembringe holdninger om eksterne forventninger og avhengighet. CLTS gir heller ikke anbefalinger til latrine modeller, men isteden oppmuntrer det til initiativ og kapasitetsbygging i lokalsamfunnene. Målet er å oppmuntre til et selvmotiverende ønske om å endre vaner/praksis.

Aktiviteter og resultat

Triggerprosess i 15 lokalsamfunn i CLTS

I løpet av rapportperioden har følgende 15 lokalsamfunn igangsatt og forventer å igangsette med "open defecation free" i løpet av kort tid. Bygging av lavkost latriner er underveis i disse lokalsamfunnene.

Her er en oversikt over lokalsamfunnene som har blitt trigget i disse områdene:

SN	COMMUNITY	CHIEFDOM
1	Seinga	Dea
2	Bai-wala	Dea
3	Gbonyema	Dea
4	Joru	Dea
5	Sakiema	Dea
6	Konia	Peje West
7	Kordibu	Peje West
8	Semabu	Peje West
9	Bunumbu 2	Peje West
10	Pejewa	Peje West
11	Manowa	Peje Bongre
12	Malema	Peje Bongre
13	Pujehun	Peje Bongre
14	Ngolahun	Peje Bongre
15	Maboma	Peje Bongre

Triggerprosessen er en prosess som gjør at lokalsamfunnet føler skam slik at de i fellesskap tar action for at lavkost latriner uten noen eksterne tilskudd blir bygd. Dette for å unngå «open defecation» i deres lokalsamfunn. Trinn i triggerprosessen:

1. Informasjon i lokalsamfunnet om Plans besøk en eller to dager før besøket finner sted.
2. Møte med folk i lokalsamfunnet for å forklare målet og hensikten med besøket.
3. Barn og voksne har adskilte møter.
4. Tegning av bykart av lokalsamfunnet – en deltagende metode.
5. Sektor arbeid: Dette tar folket fra kartleggingsområdet for å identifisere ferske ekskrementer rundt husene eller i buskene i nærheten. Her får de selv se hvordan fluer spiser ekskrementer og deretter setter de seg på maten, som de

senere selv spiser uten å vite at de da faktisk får i seg ekskrementer. I løpet av denne øvelsen blir folk kvalme og synes det er motbydelig. De ser da på situasjonen med avsky.

6. Kalkulering av ekskrementer: Dette gjøres for å få folk til å forstå mengden av ekskrementer i deres lokalsamfunn.
7. Medisinske utgifter: Dette for å vise hvor mye penger som faktisk må brukes på medisiner i løpet av et år som følge av «smittsomme sykdommer som følge av urent vann»
8. Action-plan: Etter at lokalsamfunnet sammen har blitt enig om å bygge sin egen latrine, bruker de tid på å starte og fullføre latrinebyggingen. Ansatte i Plan gir de også en ukes frist hvor Plan kommer for å se på fremdriften i arbeidet.

Opplæring/trening av pumpedeltagere

30 pumpe-deltagere fikk opplæring i tre dager. Opplæringen ble arrangert av Vanndirektoratet i Kailahun. Disse deltagernes oppgave er å ta ansvar for å tilse at fasiliteten fungerer til enhver tid. På slutten av opplæringen fikk deltagerne et verktøysett hver for å kunne gjøre regelmessige vedlikehold av brønnene i deres område.

Opplæring/trening av vannkomiteer (Water Mangement Comittees)

I tillegg ble det også gitt opplæring av water management i tre områder. Opplæringen var målrettet for sju deltagere per ferdigbygde brønnlokasjon. Opplæringen varte i en dag i hvert område. Det totale antallet deltagere var 210 (120 menn og 90 kvinner). Opplæringen var regi av Vanndirektoratet og District Health Management team.

Disse deltagerne ble trent i å sikre at området rundt pumpene alltid er rene og å sørge for å håndheve reglene rundt bruk av fasilitetene. Deltagernes oppgave er også å ha ansvar for å sikre at lokalsamfunnet er godt opplært i bruken av fasilitetene i det daglige.

Aktiviteter som skal gjøres i neste periode

- Triggerprosess i 25 flere lokalsamfunn om CLTS.
- Lage og trene skolehelseklubber og lærerkoordinatorer på 37 skoler (Dea -10, Peje

West 13, Peje Bongre 14).

- Distribusjon av sykler til ledere som de kan ta i bruk når de skal på besøk i triggerprosessen.
- Produksjon og kringkasting av 3 jingler på lokale dialekter - Mende, Krio og Kissi.
- Fortsette radiodiskusjoner.
- Bygging av de siste 10 brønnene.
- Opplæring av naturlige ledere.

Tilbakemelding fra interessenter og partnere/deltagere fra lokalsamfunnene

Lokalsamfunn har også aktivt deltatt i triggerprosessen i lokalsamfunnene gjennom CLTS metoder. Lokalsamfunnene identifiserte steder hvor triggerprosessen burde finne sted: De laget tidsplaner for bygging av medlemmers egen latrine. Barna ble involvert i valg av sted hvor latrinene burde være samt i formidlingen av hygienebeskjeder gjennom å synge. Planansatte fasiliterte triggerøvelsen som inkluderte kartlegging av lokalsamfunnet, gåturer i lokalsamfunnet med de lokale for å observere og lære, beregning av ekskrementer og tidsplaner.

Prosjektets bærekraft

I løpet av rapportperioden har involvering av folk på grasrota (lokale ledere som høvdinger, barn, ungdom og kvinnegrupper) forsikret oss om at prosjektet vil være bærekraftig også etter at prosjektet er ferdig. Dette fordi CLTS-tilnærmingen har en lav kostnad og lett kan bli innført. CLTS-metodene har modnet i hodene til befolkningen i disse lokalsamfunnene og dette vises når de faktisk selv bygger sin egen lokale latrine til sin husholdning. Dette er kostnadsfrie konstruksjoner som lett kan bli erstattet av lokalt tilgjengelig materialer, som for eksempel tre, filt, jord, tau etc, dersom konstruksjonen skulle bli skadet/ødelagt. Innføringen av CSHP,

Community Sanitation and Hygiene Promotion, har også motivert befolkningen i lokalsamfunnene til å ta eierskap til prosjektet og se betydningen av varighet.

Utfordringer

Tidligere endringer knyttet til prosjektets lokasjoner. Dvs at området Njaluahun ble tatt ut av prosjektet fordi området fikk tildelt ebolamidler. Njaluahun ble derfor erstattet med Peje West og Peje Bongre.

Monitorering og evaluering

Et felles monitoreringssystem som omfattet The District of Health Management Team, Water Directorate og the Kailahun District Council ble satt i gang. Monitoreringen har blitt gjennomført månedlig. Ingen evaluering har blitt gjennomført, men i stedet har regelmessig monitorering av prosjektet har blitt gjennomført av Plan-ansatte, Plan M&E Officer, District Council Engineer og Water Directorate. I løpet av disse besøkene har teknisk rådgivning blitt delt og formidlet.

Barna er involvert i monitoreringen av fasilitetene som angår dem (konstruksjon av brønner, triggerprosess i lokalsamfunnene). Prosjektet ble holdt under oppsikt på lokalsamfunn-nivå av the Water Management Committee i hvert lokalsamfunn, Community Sanitation og Hygiene Promotion og interessenter i lokalsamfunnet. The Water Directorate of the Ministry of Water Resources, the District Health Management Team of the Ministry of Health and Sanitation and the District Council of the local government in the District er alle sammen involvert i monitorerings-prosessen av prosjektet.

The District Health Management har en ledende rolle i utvelgelsen av lokalsamfunn og utvelgelse av sted/lokasjon for brønnbyggingen og gjennomfører også

rutinemessig monitorering av byggingen av latrine og brønner. Water Directorate representerer the District Council som gir teknisk støtte og rådgivning ved brønnbyggingen. Water Directorate sjekker også at vannkvaliteten er bra før brønnene overlates og tas i bruk av lokalsamfunnene. The M&E Officer for the Kailahun District Council leder den regelmessige monitoreringen av alle prosjektsteder og tilbyr feedback på resultatet av monitoreringen.

Monitoreringen ble også gjennomført av helseinspektører, sanitærkomitee-medlemmer og DHMT (District Health Management Team) . Ledere i Plan (MER Officer) har rutinemessig gjennomført prosjektmonitorering for å sikre at kvaliteten på implementeringen er tilfredsstillende, samt å sikre at implementeringen treffer prosjektets mottakere.

Læringspunkter

Bruk av barn som endringsagenter for å formidle beskjeder knyttet til forbedret hygiene er avgjørende for å endre vaner i lokalsamfunnene og blant jevnaldrende. I tillegg har triggerprosessene i lokalsamfunnene bare hatt positiv effekt i lokalsamfunn hvor monitoreringen er regelmessig og support blir tilbudt av naturlige ledere i CLTS. Selv om bruken av barn som endringsagenter er viktig, er det nødvendig å begrense dem til deres jevnaldrende. Det er anbefalt at voksne endringsagenter blir lært opp. Dette for å unngå at barn får trusler fra voksne.

Bilder, sitater og caser

Photo Index

1	Mapping of community
2	Natural Leaders emerging after triggering
3	Transect Walk
4	Children singing songs to provoke latrine construction

Haja's Story (case study)

Name: Haja Allieu

Age: 22 Years

"It was only after the visit of the Plan team that I realized that I have been eating waste for the past 22 years in Kondibu"

Kailahun district is one of the 14 districts in Sierra Leone and among the 3 districts in the Eastern region. Kailahun District has a total population of 371,565 of which 232,823 are

children (boys 112,594 & Girls 120,229) and 138,742 is the adult population of which 67,689 are male and 71,053 female. Unsafe disposal of excreta due to lack of improved and hygienic latrines in Schools and communities to an extent contributes largely to the transmission of diarrhea among patients as reported in the in Peripheral Health Units and the district governmental hospital by the DHMT. Kailahun district have 0.6% of its population having access to modern flush toilets, 2% to Ventilated Improved Pit latrines, 42% to traditional pit latrines, 14.3% to pit latrine without slabs, 3.3% for hanging toilet and 37% bush/fields.

Plan International Sierra Leone is implementing Community Led Total Sanitation (CLTS) in three chiefdoms in Kailahun District. The implementing chiefdoms are Peje Bongre, Peje West and Dea.

Haja Allieu lives in Kondibu community, Peje West chiefdom with a population of 410 (Female 256, Male 154) with 59 houses with only six latrines. On the 28th December, 2015, upon arrival of Plan Staff for triggering Haja opted to join one Plan female staff to help her facilitate the triggering session for children. Haja could not bear shame and disgust during triggering when she realized that the entire village had been eating each others waste, she quickly ran over to the adult session where his elder brother Senesie was attending the same session. Upon arrival she told her brother:

"lets go and start our own latrine construction I am tired of eating other peoples waste in this village"

She was able to persuade her brother and on that very day they started latrine construction for their own household. Haja has this to say during a post triggering monitoring visit to Kondibu village.

'Before now I thought the only way to get a toilet at household level is by having only imported materials at hand before constructing one'. 'I suffered a lot in terms of vomiting, shame and diaheoa especially during the raining season'.

Haja is now very instrumental in urging her people to ensure that their village attain Open Defecation Free status soon. She would go from house to house monitoring the pit

digging exercises.

Photo: Haja Allieu giving her feedback after a triggering exercise in her village.